

8. *Bousquet F., Fayard A.* Road Infrastructure Concession Practice in Europe (September 2001). [Електронний ресурс] :World Bank Policy Research Working Paper No. 2675. — Режим доступу до журн. :

http://econ.worldbank.org/external/default/main?pagePK=64165259&theSitePK=469372&piPK=4165421&menuPK=64166093&entityID=00009494_6_0110030409435

9. *De Palma A., Leruth L., Prunier G.* Towards a Principal-Agent Based Typology of Risks in Public-Private Partnerships. IMF Working Paper WP/09/177, International Monetary Fund. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ideas.repec.org/p/imf/imfwpa/09-177.html>

10. Public Private Partnership: Ein Leitfaden für öffentliche Verwaltung und Unternehmer. Dokumentation. Herausgeber im Auftrag des Bundesministeriums für Wirtschaft und Arbeit: Unikassel versität, 2003. — 85 pp.

11. Public-Private Partnerships. IMF. 2004, p. 8.

12. The World Bank Group. Private Participation in infrastructure Projects Database, 2009

Стаття подана до редакції 07.10.2011

УДК 336.754.2:330.322

І. В. Степанова, канд. екон. наук,
доц. каф. економіки підприємства,
Херсонський державний аграрний університет

РЕГІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК СКЛАДОВА МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано напрями розвитку регіональної політики щодо створення регіональних інноваційних систем. Проаналізовано підвищення ролі регіонів на шляху розвитку та поліпшення інвестиційного клімату в країні з метою необхідності України бути конкурентоспроможною державою, виступати рівноправним партнером на світовому ринку. Запропоновано конкретні напрями регіональної політики в контексті держави.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: регіональна політика, інноваційна політика, територіальний механізм, ресурсний потенціал, спрямованість інвестицій.

АННОТАЦИЯ. В статье проанализированы направления развития региональной политики относительно создания региональных инновационных систем. Проанализировано увеличение роли регионов на пути развития инвестиционного климата в стране с целью необходимости Украины выступить конкурентоспособной стра-

ною, равноправным партнером на мировом рынке. Предложены конкретные направления региональной политики в контексте страны.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: региональная политика, инновационная политика территориальный механизм, ресурсный потенциал, направленность инвестиций.

ANNOTATION: In the article, the directions of the development of the regional policy as to the creation of the regional innovational systems are analysed. The rise of the regions' role on the way of the development and improvement of the investment climate in the country are also analysed to make Ukraine a competitive country that is able to be an equal partner on the world's market. The concrete directions of the regional policy in the context of the state are proposed.

KEY WORDS: regional policy, innovational policy, territorial mechanism, resource potential, purposefulness of investments.

Постановка проблеми. Розвиток національної економіки залежить від того, наскільки розвинутими являються її регіони. Зокрема, один з важливих чинників — це впровадження інновацій на підприємствах місцевих галузей спеціалізації. У зв'язку з цим стає актуальною становлення та розвиток регіональної інноваційної системи, створення умов на місцевому рівні щодо адміністративної підтримки даної системи, а також прийняття загальнодержавних програм, які повинні підтримувати місцеві органи влади щодо впровадження на місцевому рівні інноваційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань формування регіональних інноваційних систем, а також проблем їх інтегрування у національний та міжнародний економічний простір було розглянуто вітчизняними та зарубіжними вченими, а саме: В. Гусева [1], М. Єгорової [2], С. Кондратюком [3], Л. Семів [3], С. Трухіною [4].

Пріоритетними напрямками внутрішньої політики України має стати неухильне зростання обсягів продажу наукомісткої продукції, яка повинна вироблятись на українських підприємствах. Ефективний регіональний розвиток сьогодні неможливий без створення належної інфраструктури, що має на увазі адекватне інформаційне забезпечення в умовах постіндустріального суспільства. Сьогодні це стає універсальною вимогою до прийняття всіх соціально-економічних, управлінських, технологічних рішень на місцевому рівні.

Розвиток науки, який має поступальний, а з ряду аспектів, бурхливий характер спричиняє радикальне збільшення маси даних, а

також потреб у знаннях та в інформаційному забезпеченні, особливо, коли йдеться про сфери інноваційної діяльності, яка відбувається на передових напрямках науки та науково-технічного прогресу. Мова йде про створення своєрідних виробничо-територіальних комплексів, які, в свою чергу, поєднують різнорідних учасників соціально-економічного процесу за принципом територіальної близькості та належності до певного регіону.

Слід зазначити, що регіональний рівень традиційно використовувався для максимально повної реалізації творчого потенціалу та факторів соціально-гуманітарного характеру у 60-х і 70-х роках у країнах Західної Європи та у США, де проводилась регіональна політика «соціальної орієнтації», що передбачала регулювання соціальних наслідків НТП, а прийняття рішень базувалося на широкому соціально-політичному консенсусі із залученням широкої громадськості у відповідних муніципалітетах, штатах, землях тощо. Надалі, у 80-х та 90-х роках акцент регіонального регулювання перемістився на всебічний розвиток інформатизаційних технологій, на інтеграцію відповідних регіональних комплексів до глобальних інформаційних мереж і структур.

Вчені Л. Семів та С. Кондратюк, стверджували, що «механізм активізації регіональної політики ринку становить цілісну систему нормативно-правових, соціально-економічних методів, організаційних форм і заходів, здатних створити прозору, стабільну систему мотивації, котра солідаризує та гармонізує інтереси суб'єктів державного та регіонального управління» [3, с. 211].

Підвищення ролі регіонів та зростання конструктивного організуючого потенціалу місцевої влади сьогодні має значення тому, що саме вона краще знайома з реальними підприємницькими структурами, науковими установами, освітніми закладами і може сприяти інтеграції їх потенціалів. Це також підтверджує досвід держав — світових лідерів, які приділяють велику увагу проблемам якнайшвидшої реалізації нововведень на місцевому рівні. Саме вони допомагають появі великої кількості програм державно-муніципальної підтримки інноваційної діяльності відповідно до пріоритетних напрямів внутрішньої політики з метою неухильного зростання обсягів продажу наукомісткої продукції у розвинутих країнах, таких як США, Великобританія, Німеччина, Японія та ін.

Хоча регіональна інноваційна система розвивається під впливом загальносвітових і національних тенденцій, в Україні вона

ще не досягнула належного рівня, та не набула достатньої уваги з боку держави. Якщо розглядати її як підсистему інноваційного сектору країни, то слід відповідно відображати регіональний аспект у всіх державних економічних програмах з їх належною підтримкою на всіх рівнях. Крім того, розглядаючи цю систему як підсистему соціально-економічної сфери регіону, необхідно зобов'язати регіональні власті включати конкретні заходи до програм економічного розвитку регіонів, по всіх напрямках з належною підтримкою на рівні регіонів.

Необхідно зазначити, що на сучасному етапі для нашої країни характерна недосконалість інноваційної регіональної політики, а також низька результативність інноваційної діяльності, яка обумовлена відсутністю системного підходу до інноваційних процесів. Під системністю слід розуміти взаємозв'язок державних та регіональних програм розвитку у цьому напрямку, узгодженість, яка обумовлена територіальними особливостями, зокрема природний, ресурсний, фінансовий потенціал, спрямованість інвестицій на менш розвинуті території та стратегічно важливі галузі, зокрема галузі спеціалізації того чи іншого регіону. Слід чітко з'ясувати сутність поняття «регіональна інноваційна система» та обґрунтувати доцільність її формування в кожному окремому регіоні, та її взаємозв'язок з національною інноваційною системою.

Основна мета існування та розвитку даної системи — необхідність України бути конкурентоспроможною державою, яка виступить рівноправним партнером на європейському та світовому ринках.

Одним з чинників досягнення цієї мети є використання міжнародного досвіду, який підтверджує, що слід підключати регіональний рівень регулювання до процесів міжнародного економічного співробітництва. Управління цими процесами дозволяє прискорити формування системи порівняльних переваг, сприяє кращому використанню наявних виробничих і технологічних потенціалів країн та їх регіонів. Саме на цих засадах у багатьох розвинутих регіонах світу, і особливо в Європі, останнім часом відбуваються такі події, як зростання політичної ваги регіонів та стрімке збільшення кількості регіональних ініціатив які, в свою чергу, стимулюють економічну діяльність як на макро-, так і на мезорівнях.

Сьогодні регіоналізм відкритих національних економічних комплексів набуває дедалі більшого значення, і, вже являється не просто складовою макроекономічного регулювання. Він все час-

тіше стає самостійним джерелом прийняття рішень, інтегрується до сучасної загальної структури відтворювальних агентів та підсистем.

Поєднуючи два підходи, необхідно відмітити, що, по-перше, з макроекономічної точки зору це — можливість концентрувати інтелектуальний і технологічний потенціали, краще розміщувати продуктивні сили, оптимізувати стратегії збуту високотехнологічної продукції. По-друге, на регіональному рівні дає можливість реалізувати сукупність господарсько-регулятивних, нормативно-правових та організаційно-адміністративних інструментів, які відображають інтереси держави в цілому, відповідного регіону зокрема, а також розташованих у ньому господарських суб'єктів, або тих, що розташовані на інших територіях, але мають з останніми тісні господарські зв'язки.

Таким чином, йдеться про певний територіальний механізм, який існує на території, де функціонує комплекс галузей та місцевих виробництв, які склались та розвинулись відповідно до економіко-географічних, соціокультурних, кліматичних та історичних особливостей розвитку. Кожен такий механізм є складовою єдиної національної економічної системи і виграє свою унікальну роль у загальнонаціональному поділі праці, а подекуди і в міжнародному поділі праці, якщо він має особливі умови для розвитку тих чи інших галузей спеціалізації.

Даний комплекс, як правило, виступає не тільки сферою реалізації господарських інтересів приватних та акціонерних господарюючих суб'єктів, але й об'єктом цілеспрямованої політики з боку держави. З точки зору загальноекономічної стратегії, таке регулювання спрямоване на оптимізацію процесу переробки та споживання ресурсів за допомогою застосування фінансових, податкових, адміністративних та нормативно-правових інструментів.

В умовах глобалізації та інтеграції світового господарства, прискорення науково-технічного прогресу, рівень конкурентоспроможності будь-якої країни залежить від того, наскільки оптимально побудована її внутрішня господарська структура. Саме оптимізація регіональних структур, їх взаємозв'язок та взаємоінтегрованість і злагодженість господарських зв'язків стають вирішальними в процесах інтеграції країни до світового економічного простору. Крім того, це забезпечує здатність кожного з регіонів досить швидко, гнучко та оперативно реагувати на динаміку світової економічної кон'юнктури, адаптуватись до новачій технологічного порядку. Кожен регіон, це своєрідна цегла у фунда-

менті піраміди регулятивної політики та структурної будови суспільства.

Висновки. На нашу думку, слід зазначити, що в умовах ринку проблеми розвитку інноваційної діяльності в регіонах дедалі ускладнюються. У зв'язку з цим слід розвивати конкретні напрями регіональної політики в контексті держави, а також підвищувати відповідальність на місцевому рівні. Серед інших слід звернути увагу на:

— відповідність рівня життя населення у різних регіонах України та відповідність цього рівня світовим стандартам;

— формування регіональних бюджетів як засобу регулювання економічних процесів у регіонах, а також створення сприятливих умов для залучення інвестицій з метою підвищення рівня життя, створення робочих місць для наповнення місцевих та державного бюджету;

— застосування класичних методик, наприклад, мультиплікатора Кейнса, для реалізації вищезначеного;

— створення середовища задля можливості використання місцевого потенціалу населення (виробничого, інтелектуального);

— розвиток інфраструктури, яка допоможе забезпечити внутрішні та міжрегіональні, а подекуди міжнародні економічні зв'язки;

— забезпечення стабільності на рівні держави та її регіонів задля досягнення поставленої мети.

Література

1. *Гусев В.О.* Розбудова національної інноваційної системи як стратегія державної інноваційної політики. // Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України: Матеріали науково-практичної конференції. — К.: НТУУ «КПІ», 2003. — С. 392—400.

2. *Егорова М.В.* Моделирование инновационной восприимчивости экономики региона. — Казань, 2006. — 219 с.

3. *Семів Л., Кондратюк С.* Механізм активізації регіональної політики ринку праці // Регіональна політика і механізми її реалізації / За редакцією М. І. Долішнього. — К.: Наукова думка, 2003.

4. *Трухин С.А.* Принципы формирования инновационной структуры региона // Реформирование промышленности: проблемы и решения: Сб. науч. докладов Межрегиональной научно-практической конференции. — Барнаул: Изд-во АлтГТУ, 2003. — С. 204—211.

Стаття подана до редакції 18.10.2011